Ч. 204 (703). Львів, четвер дня 13. вересня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В занятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ четвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ четвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границею:	
В Німеччині	27 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	34 фр.

Грізне memento.

Українські і російські часописи з перед місяця, які що йно тепер передістались через російсько-австрійську границю, принесли вістку про бандитський напад російських військ на відділи українського полку імени Богдана Хмельницького. Сей напад після реляції українського міністра війни Петлюри до делеґації Ґенерального Секретаріяту в Петрограді, представляєть ся так:

Дня 8. серпня вирушили з Києва два відділи полку Богдана Хмельницького на фронт. Перший відділ виїхав о 9 годині 40 мінут вечером. Рівночасно почали до поїзду стріляти міліціонери і кирасієри. Другий відділ мав виїхати в 40 мінут по першім. Його начальник перед відїздом рішучо заборонив давати сальви. Салдати згодили ся. Коли поїзд рушив, почато стріляти і в сей другий відділ Богданівців. Показало ся опісля, що було убитих 5 людий, а ранених 18. Коли відділ поїхав дальше, кирасієри почали його обстрілювати машиновими крісами. Поїзд тимчасом задержав ся. Серед відділу Богданівців настав переполох. Кирасієри окружили тоді відділ, розоружили Богданівців і окремими ґрупами почали їх відводити на стацію, причім поводили ся з ним грубо. Людий били кольбами. При сім чули ся оклики: „Ми вам покажемо автономію“. Так само грубо поводили ся з офіцирами. Загальне число убитих салдатів Богданівського полку нараховують 16, ранених около 30.

Для розсліду сього бандитського нападу на український полк утворено окрему комісію з ґенералом Ремером на чолі.

Своє звідомлене кінчить міністер Петлюра словами: З усього ясно, що трагічні пригоди богданівців приготовила якась умілаймаємнича рука. Є підозріня на провокацію в ціли викликаня непорядків...“

Кого має на думці мін. Петлюра, коли говорить про „умілу і таємничу руку“, не трудно здогадатись. На се вказує зрештою зовсім ясно вчерашна стокгольмська телеґрама Українського Бюра, в якій читаємо: „Стверджено, що напад на українських жовнірів був орґанізований військовим протиреволюційним бюром, в якім праце богато галицьких і буковинських москвофілів: Геровський, Яворський, Дудикевич, Бендасюк і ин.; вони доносять на Українців і намагають ся через ріжні провокації викликати українське повстане, щоби правительство при здушуваню повстаня мало нагоду здусити весь український рух. На чолі противреволюційного руху на Україні стоять російські націоналісти під проводом членів Думи Савенка і Шульгіна з їх головним органом „Киевлянином“.

Проти українського руху в Росії виступають отже найзавзятійше дотеперішні його найбільші противники, а се галицькі москвофіли під покровом російських націоналістів. Вимотені з Галичини, зґуртовані в Росії, причаєні чи приголомшені в перших днях російської революції, починають тепер підносити голову і орґанізують темні сили до борби з українством. Що москвофіли можуть українству в Росії нароїти дуже много клопоту, спричинити неодну трудність, се очевидне. Та здержати стихійного українського руху вони не будуть в силї. Даремні їх заходи.

Читаючи про отсю підпольну роботу москвофілів на російській Україні, ми мимоволї примушені застановити ся і над нашим положенем в Галичині.

Не представляймо собі наших внутрішних відносин занадто рожево. Наш тік основно не прочищений. Давні відносини починають звільна повертати, а по війні готові повернути в цілковито давній формі. І у нас є свій рід російських націоналістів. І у нас вернуть часи свободи, конституції. Будьмож на се приготовні і загоді зоружуймо ся. Київська подія се для нас грізне memento.

Автономія Білої Руси.

До Петрограду прибула делеґація вітебського народного білоруського Союза, котра предложила тимчасовому правительству опрацьований Союзом проєкт автономії Білої Руси.

Уважаючи конечністю удержати як найтіснійшу звязь з осередком Росії і обмежуючи обєм діяльности окружної білоруської самоуправи тільки до справ соціяльних і льокальних, Союз пропонує в характері зверхного заряджуючого орґану в краю утворити окрему „Раду Білої Руси“, вибрану на основі пропорціональної репрезентації народностий Білої Руси і загального, безпосереднього, рівного та тайного голосованя з застереженєм прав представництва меншостий.

Виконуючими орґанами по думці Союза повинні бути: 1) заряд начальників ґуберній, 2) земські і міські самоуправи, 3) ґуберніяльний заряд рільництва, апровізації і опалу.

Начальників ґуберній і їх помічників повинні ... кандидацію ґуберніяльні земські комітети.

Основні справи істнованя білоруського народу, як: автономію і самоуправу Білої Руси, знесене або яке небудь обмежене прав власности землї і знарядів продукції, обмежене свободи праці, торговлї і промислу та инші, мають рішати ся дорогою референдум.

По рижській катастрофі.

Одним з найважнійших моментів під сю добу в теперішній світовій війні се безперечно занятє Риґи.

М. ТУГАН БАРАНОВСЬКИЙ.

Російська інтеліґенція і націоналізм.

Російська інтеліґенція представляє собою зовсім питому суспільну ґрупу, котрої духові черти зазначились виразно в трийцятих-сорокових літах минулого століття, в часі знаменитих спорів западників і славянофілів, що розділили російську просвічену суспільність на два ворожі табори.

Предметом спору було передовсім питане про національне самосозначене Росії.

Що таке Росія як суспільний тип? Чи ми являємось одним з многих европейських народів, членами одної і тої самої великої сімї, чи Росія є щось самостійного і питомого, осібним світом, котрого внутрішна природа глибоко і основно відріжняєть ся від Заходу? Западники доказували перше і закидали своїм противникам рівнодушність всесвітних, вселюдських ідеалів, національний еґоїзм і нерозуміне напої духової залежности від Заходу. Навпаки славянофіли, що обстоювали національну самосвійність Росії, бачили в западниках зрадників російських національних основ, космополітів, чужих російському народови через свою відірваність від російського історичного ґрунту.

Спір ішов дуже завзятий, і противники уважали себе людьми двох ріжних світів. Та тепер, коли всі учасники тих спорів давно зійшли в могилу і пристрасти замовкли, нам ясно, як несправедливими були одні для других обі спорячі сторони і як близькими вони були внутрішно між собою. Вони думали инакше і вірили в що иншого, але любили одно і те саме. Чи западник Турґенєв, що проживав через останну половину свого житя більше за границею, чим в Росії, і так сумно закінчив свої дні в духово чужій йому француській сімї, не був правдивим Росіянином від голови до ніг? Чи він не любив понад все в світі російську природу і російську людину? Судьба звязала його з Віярдо, але хто більше відчував чар російської дівчини? І чи не любили Росії Герцен і Оґарев — чи вони не остались до кінця вірними російському народови?

З другого боку, чи не був правдивим представителем західно-европейської культури знаменитий Іван Кірєєвський? Чи вся громада славянофілів була менше від западників вихоплена наукою і культурою Заходу?

І чи вселюдські ідеали були менше близькими славянофілам, чи їх противникам?

Тепер, через голубу хмарку історичної минувшини, нам ясно, як на ділі близькими були між собою западники і славянофіли.

І одні і другі були в рівній мірі російськими інтеліґентами. Була однак деяка ріжниця між ними. Між западниками переважала більше полупанок і міський інтеліґент, між славянофілами переважали політики. Та взагалі суспільний осередок, в котрім виросли ті оба світогляди, був майже один і той самий, і відповідно до того між представителями обох таборів була глибока внутрішна звязь.

Той питомий суспільний осередок — російська інтеліґенція — представляє собою щось надзвичайно характеристичного для російської суспільности, щось справді самостійного і властивого одній Росії, що відріжняє її від Заходу. Спори западників і славянофілів продовжають ся під иншими видами і до нині. Правда, було би неслушно утотожнювати народників з славянофілами, а найновійших марксистів з западниками. Та без сумніву щось з славянофільства знаходимо в народниках, а щось з западництва в марксизмі. В народництві характеристичне деяке тяготінє до російської землі, як в марксизмі до Заходу.

І тепер як і передше, російській інтеліґенції многі закидають недостачу національного почуваня, відірваність від російського ґрунту, космополітизм.

Справді в психічнім обличу російської інтеліґенції кидаєть ся в очи одна цікава особливість, що може бути висловом слабкости національного почуваня, а саме: надзвичайне спочуване чужим національним інтересам, чужій культурі і спосібність переймати ся чужими цілями. Чи Рудін, що умирає в Парижи на барикадах, не типовий під тим оглядом?

Вказаної черти нашої інтеліґенції годі заперечувати, вона надто кидаєть ся в очи. Російський інтеліґент все перейма́єть ся загальними питаннями, все занятий тим, що має дуже мало спільного з безпосередними буденними клопотами дня. Ми непрактичні і мало знаємо свою російську землю, а більше літаємо по хмарах. Воздушні замки нам удають ся ліпше, чим будівлі на твердій землї, — через те ми такими незадними будівничими нашого власного житя.

(Конець буде).

Не дивота тому, що військові круги воюючих держав обговорюють дуже горячково сам факт занятя портового російського міста і наслідки того занятя. Річ зовсім певна, що пораженє дванайцятої російської армії матиме сильний вплив також на сусідні відтинки боєвого фронту. Росіяни опустили свої становища здовж Двини аж до Фрідріхштаду. Російський фронт угнув ся на просторі 100 кільометрів. Управа російської армії не змогла доси задержати уступаючих військ.

Наслідок напору німецьких військ в Інфлянтах дасть ся оцінити доперва по кількох днях. Доси не старали ся Росіяки на жадній точці повздержати німецького напору. Здаєть ся, що нова лінія російського фронту буде йти коло Пскова. Сю твердиню уважають за браму, що веде до Петрограду. В напрямі того міста збирає ґенерал Парський свою армію, котрої провід на приказ команди зложить в руки свого наслідника.

Як великий нелад і переполох панує в уступаючій російський армії, сего годі описати. Всї зусиля Корнілова, щоби привернути карність, розбивають ся о цілковите знеохоченє війська. Недостача субординації і послуху приказам наставників збільшаєть ся з кождим днем, а рівночасно з тим росте дезерція. Здеморалізованих жовнірів не відстрашує кара смерти. Ґенерал Корнілов доніс до Петрограду, що як довго не направить ся довіз поживи для армії, про зміну тих відносин на ліпше не може бути й бесіди.

Апровізаційні недомаганя в армії приняли такі розміри, що деякі полки по 14 днів не діставали хліба, а жовніри буквально примирали з голоду. Допомагали собі в той спосіб, що реквірували поживу на власну руку, а се знов улекшувало їм в високім степени дезерцію.

Нова лінія теперішного фронту, як виходить з останних донесень, починаєть ся в віддаленю 60 кільометрів від Риґи на схід. Про витревалість військ на тій части відтинка не богато дасть ся сказати, бож се останки здеморалізованої армії Парського, котра втратила віру в можливість побіди, а бажає тільки винести житє з погрому.

Коли зійдеть ся парлямент.

(Ткб.) Засіданє Палати послів скликане на вівторок 25. вересня с. р. На дневнім порядку буде буджетова провізорія. Дня 26. вересня на дневнім порядку звіт комісії справедливости про внесенє палати панів, а саме: а) закон силою якого цивільні особи піддаєть ся виїмково під військове судівництво, б) закон про зміну кількох постанов закона з дня 23. мая 1873 в справі твореня ліст присяглих, в) закон про нове розслідженє засуджуючих оречень військових судів, виданих на основі розпорядку з дня 26. червня. 1914. і 4. падолиста 1914., а се у власнім поступованю, зглядно в поступованю перед дорaзьними судами.

Митрополит Шептицький про недолю виселенців.

З нагоди приїзду Високопр. Митрополита до Відня вислав радник Двора др. Пулюй щирий привіт від Комітету помочі для української шкільної молодіжи в Празі і від многих там перебуваючих виселенців з Галичини і Буковини. — На той привіт зволив Митрополит відповісти листом до дра Пулюя, котрий подаємо разом.

В привіті сказано: „Радіємо невимовно, що відчинились ворота монастирської тюрми, в якій по Божій волі судилось Вашому Високопреосвященству в час кривавої війни майже три роки в горю і на самоті жити. А відчинились ті ворота не з царської ласки і волі, але під важкими обухами революції, не тільки московського, але й українського народу. Прийшов на конець, на велике диво цілому світу, слушний час, велика історична хвиля відродженя Росії і воскресеня України!

„Сповнились по части надії Гетьманів наших і віщуваня найбільшого Гетьмана нашого, Ґенія-мученика Тараса, непримиримого противника царату. — Сповнились мрії всіх духових героїв наших: Куліша, Костомарова, Драгоманова, Павлика і инших, що проповідували і бороли ся за волю народу з непохитною вірою, що по Божій волі і таке можливим стане, що по людському розуміню неможливим здаєть ся! „Безсильне світа вибрав Бог, щоб осоромити потужне“. Настав тепер той час, про котрий віщував наш безсмертний Ґеній, пророкуючи до України словами Осії:

„Скажи, що правда оживе,
Натхне, накличе, нажене
Не ветхеє, не древлє слово
Разопленнеє, а слово нове
Між людьми криком пронесе,
І люд обкрадений спасе
Од ласки царської“....

„Ожила правда свята, криком пронесла „нове слово“ про людську свободу і всі народи Росії в одну мать стали свобідні! Відчинились тюрми політичних вязнів-праведників, отворились челюсти Сибірі непроходимої, і єсть надія, що тепер і наш український нарід заживе красшим житєм після довговікової царської неволі“...

„Радіючи великими здобутками демократизму в Росії і одушевляючись світлим воскресенем України, — витаємо щиро Ваше Високопреосвященство з нагоди повороту до рідного краю. — Витаємо як доброго Князя Церкви і як визначного українського громадянина“.

В привіті згадано потім про дуже невідрадні обставини між нещасними нашими виселенцями, що розсіяні по всіх краях Австрії гірко відчувають брак належної душпастирської опіки. Позбавлені своїх осель і тяжко запрацьованого добра, бачать вони всюди побіду грубої сили над людським правом, потоптаня людської достойности і поневірку своєї греко-католицької церкви. — До того вештають ся між тими жертвами війни нахабні чоловіколюбці, що лякають нарід погрозами або заманюють обіцянками, щоб він переходив на латинський обряд і — польщив ся. Релїґія, Христова наука любви до ближнього, уступила місце заборчій політиці релїґії. — Непрошені і розполітиковані опікуни українського народу нищать безпощадно нашу греко-католицьку церкву, і ставлять на її місци римо-католицький костел, а цілю того руйнованя і запопадливого робленя прозелітів єсть: видерти українському народови його національну душу, його мову — За часів польських королів зловжито Унію на те, щоб спольщити могучих українських маґнатів і шляхту, а тепер має Унія на те послужити, щоб і простий нарід польщити.

В листі до Митрополита порушено ще так важну як пекучу справу матеріяльної підмоги для української шкільної молодіжи і відбудови війною знищених кадрів нашої інтеліґенції. — Досі шукав Комітет в Празі спасеня для молодіжи в самопомочі народу, але така поміч недостаточна, бо нарід наш війною матеріяльно знищений, а невеличка громада благородних жертводавців виснажена. — Тут не поможе одна тільки самопоміч, мусить і держава станути до помочі народови, який під час трилітної страшної війни на своїй землі приніс для держави більші жертви крови і майна, як инші народи Австрії. — А приніс він ті жертви не тільки з горожанського обовязку, але й з доброї волі. Тому й має український нарід право на державну поміч і на повне відшкодованє за великі свої втрати і кривди.

Комітет в Празі просить Митрополита, щоб зволив ужити свого впливу і бути речником перед правительством в справі підмоги і вихованя української молодіжи.

Подаємо тепер лист Митрополита до радника двора Пулюя:

Відень, 4. IX. 1917.

Високоповажаний Добродію!

З серця дякую за Ваш лист і за всі труди підняті для нашої бідної молодіжи. Щасть Боже в сїй красній праці. Зі Львова пришлю Вам свою лепту — та по можности принагідно не залишу поперти справу з правительством

Я Вам дуже вдячний і за щирі Ваші желеня і за так цінний і милий Ваш привіт. — Дивні часи — з одного боку отвирає ся прекрасна широка велика будучність для нас на Україні — з другого, тут, приходить ся бачити вужду, біду і небувале пригнобленє! — Я був в Ґмінді. Сумно виділи наших вигнанців і велику поміч держави, яка так малий хосен нашим людям приносить. — А там в краю знищене — праця потрійна жде, а робітників ніколи не було так мало, як тепер.

Прошу приняти вислів найвисшої пошани і щирий привіт від прихильного відданого Вам.

Андрей“.

Передаючи той лист шановним землякам, маємо повну надію, що висказані слова сердечного співчутя Високопреосвященного Митрополита будуть цілючим бальзамом для всїх тих нещасних людий, що підчас війни зазнали великого горя і потерпіли невідж.ловані втрати синів, батьків, материй і дітий. А кому добра доля пощастила пережити в здоровлю страшні часи, для тих нехай благородні слова Архиєрея будуть заохотою до добродійних діл та до безустанної праці для добра свого народу. У всенародному пригнобленю нехай буде нам відрадою і підпорою сильна віра в „прекрасну, широку і велику будучність“ українського народу. Нема на світі здобутків без жертв. Така вже людська доля... Як всі народи переходили, так переходив і тепер переходить український нарід всї дороги мук, терпінь і смерти, надіючись Воскресеня України.

Дасть Бог, що вже тепер великі жертви наші і жертви предків наших не будуть даремні і що нарід наш стане господарем благословенної своєї землі.

Прага, 9. вересня 1917.

Олена Ріппель,
секр. Ком.

Війна.

Огляд военного положеня.

Над Сочею панує тепер зглядний спокій. Лиш на високорівні Баінзіцца боєва діяльність трохи оживлена. Коло Подлессу кілька ворожих відділів зробило наступ на наші становища, одначе в боротьбі на ґранати їх відперто. Прийшло до воздушної боротьби, в якій ми зістрілили один ворожий літак.

На Сан Габріеле Італійці — як вже вчора звідомленя донесли — окопують ся та острілюють ту гору тяжкими гарматами. Цілю сего може бути удержанє дотеперішних здобутків, приготованє до нового наступу піхоти або навіть побоюванє перед протинаступом австрійських військ.

На Красі відобрано Італійцям послідним протинаступом всї дотеперішні їх здобутки. На височині Комен дня 6. с. м. австро-угорські війська з такою силою заатакували коло Сельо, що Італійці втратили всї тамошні свої укріпленя. Відобрано там від неприятеля давну австро-угорську лінію. Так само коло Сан Джовані наші війська вигнали Італійців з заниманих доси наших становищ і обсадили їх. Операції неприятеля, який зміряв до окриленя Гермади, знищено протинаступом.

На східному фронті російські й румунські війська пробують наступів в области Ойни.

На рижському фронті йде дальше погоня німецьких військ за втікаючою XII російською армією.

В здобутю Риґи відріжнити три фази. Першу з них становить пролім VII. німецької армії коло Uexkuell 2. с. м., другу — концентричний похід дорогою Мітава—Риґа й напір від східного берега Двини на рижський мостовий причілок, трету проломанє російського опору з південної сторони Риґи на головнім гостинци й зелїзничій дорозі, що веде в Петроград. Скорий пролім був лише вступом до цілої операції, концентричний похід і могучий удар на російські сили, що пробували протинаступу, вчинив в російських рядах таке замішанє, що відворот XII. рос. армії перемінив ся в безладну втечу. Від 1857 р. Риґа не є твердиною. Оборону сего порту становить трохи на північний захід віддалена твердиня Двиноусте, яку теж Німці заняли. Мала вона боронити інтересів військових та економічних, в сути річи одначе не пособляла сему ні величиною, ні узброєнем Весь обшар твердині обнятий рікою Двиною, яка тут розливаєть ся на ширині до 600 м. Береги ріки покриті часом лісами. Протягом столїть твердиня ся відгривала визначну ролю. Оборонний замок був там ще від часів хрестоносців. В р. 1608 здобули її Шведи, в 1700 Саси, р 1703 вдруге Шведи, а десять літ пізнійше Росіяни, які від 1721 р. були в постійнім посіданю Двиноустя.

На сході на фронті архикн. Иосифа як також на фронті кн. Леопольда баварського рушили російські відділи до наступу на наші становища. По сильнім артилерійськім підготованю наступили Росіяни на наші лінії коло Солька на границі східної Буковини, коло Боян і при устю Збруча. Всюди їх з місця відперто.

На македонськім фронті Французи й Росіяни переважаючими силами зіпхнули наші війська з висунених вперед становищ до головної лінії.

Се перший успіх офензиви Сарая.

На західнім фронті Французи впроваджують новий спосіб боротьби. Артилерія нищить окопи противника, а доперва тоді занимає їх піхота. Німців відперто під Верденом на становища, які вони занимали ще перед весняною офензивою в 1916 р. Тепер надіють ся Французи увільненя Арґонів і наступи на Мец.

У Фляндрії боєва діяльність знов віджила. Анґлійці виперли Німців коло St. Quentin на малім просторі між Hargicourt і Villament. На схід від Samogneux Німці вдерли ся до фран-

цуських ліній по обох боках горба 344 і вернули з бранцями.

Нагле жадане Вільзона.

Вісти, що надійшли до Нового Иорку про внутрішне та військове положене в Росії, дуже занепокоїли вашинґтонське правительство. Вільсон зажадав наглого скликаня військової наради коаліції до Парижа або Льондону.

Росія мобілізує.

Загальне положене змусило тимчасове правительство оголосити нову загальну мобілізацію. До ставаня обовязані всі мущини до 52 року житя.

Загальна мобілізація Японії?

БЕРН. Швайцарські часописі доносять з Риму: Американська аґенція довідуєть ся з Santiago de Chile, що японські власти на американській суші одержали вказівки що до загального покликаня всїх Японців спосібних носити збрую. Чілїйська преса відносить сю вістку до наміру Японії поспішити з помічю Росії. Число Японців в Америці виносить міліон.

Драматичні твори Александра Пушкина

в перекладі Івана Франка.

Одним з красших видавництв під теперішню важку добу є „Всесвітня Бібліотека“ під широю, незвичайно пильною редакцією ревного бібліоґрафа „Ukrainc-и“, др. Івана Калиновича.

Як 4—6 число сеї бібліотеки вийшли недавно „Драматичні твори“ Александра Пушкина в перекладі Івана Франка. — Переклад з передмовою та поясненями довершений в першій половині 1914 р., являєть ся одною з останніх праць пок. Франка.

В наведеній книжці перекладені отсї твори Пушкина: 1) Історична драма „Борис Годунов“, 2) фраґмент „Сцена з Фавста“, 3) траґедія „Скупий лицар“, 4) драматичний образок „Моцарт і Салієрі“, 5) драма „Камінний гість“, 6) драматична сцена „Бенкет в часї чуми“, і 7) недокінчена фантастична драма „Русалка“.

Дух часу по французькій революції, наполеонських війнах, розбрат з клясицизмом, доба романтизму і байронізму пояснюють почин сих драматичних творів. Дають вони вправдї неповний, але вірний образ поета.

При вишїшнім веризмі в поезії і штуці ярко відбивають сі твори своєю посередністю, при новітнїх вимогах імпресії і натуралізму в техніці драми насуває ся тут деиде спомин котурнів Расіна, за те осередні точки подій та їх розвязки прибирають ширший, загальнолюдський характер. — Пушкин мав велике почуте драматичної перипетії, себ то розвою траґічних моментів та ліпане поодиноких сцен. Хто вглибляв ся в Арістотелеву поетику, в цікаву, хоч може не автентичну главу „Анаґнорізіс“, той знайде артистичну розкіш в стеженю поетичної праці в Пушкиновім варстаті. — Не маємо вмоги провірити, на скільки Пушкин був обзнакомлений з науковими основами Арістотеля, пр. з його „Реторикою“, — приймемо радше, що при розвязці драматичних конфліктів кермував ся він лише ґеніяльною інтуіцією, а наукові означеня так звані „Катарзіс“ були для него чужі, а тим самим сила розвершуваня драматичних промінів в загально-людськім овиді, ставляє його як вільнодумного чоловіка і великого поета в дивно гарнім і симпатичнім для нас світлї.

Пушкин се вульканїчний темперамент і незвичайно мудра, трудолюбива і благородна людина. Хоча його нерви так само як Жуковського, Лермонтова, Турґенева і майже всіх світочів Росії далеко не російські, хоча тут виходять дивні національні асиміляції, то всеж через свою приналежність являєть ся він як поет і чоловік прегарним російським типом і тому не даром високо цінив і сердечно любив його такий ґеніяльний письменник-психольоґ як Достоєвський.

Не спосіб тут в сїм коротенькім, принагіднім огляді подати хоч малу низку з ориґінальних властивостий Пушкина. Велика і богата се скарбниця.

Зверну тільки увагу на поважний тон, який перевиваєть ся в його поезіях і драматичних творах. Сей тон не чужий також Лермонтову пр. в першій строфі „Демона“. Є се той далекий, біблейський гомін книги пророків, сибілїнських оракул, сафіцьких строф, староруських геройських пісень.

Переклад Франка зрілий, повний живих соків і красок, книжка видана поважно і гарно.

М. Яцків.

НОВИНКИ.

— **Конечна і пильна потреба повороту краєвих властий до Львова.** (Його Ексцеленції ц. к. Намісникови до відома). З визволенєм східної Галичини за виїмкою малого скравка з під московської влади стала відбудова сеї части краю і заведеня в ній ладу з усіх обсягах, а іменно на полі адміністрації, судівництва, шкільництва, господарства промислу і торговлї справою конечною і пекучою. Не треба над сим розводити ся, що така відбудова, таке заведене ладу на всіх полях державного і краєвого житя вимагає прямої безпосередної опіки, помочи і личного керованя сими справами краєвих урядових і автономічних орґанів з осередка краю, а не із крайного закутка. Бюрократична писанина була би не тільки безуспішна, але навіть шкідна, бо зима не за горами, отже тут треба все заряджувати на місці і скоро. Тимто радо повитало все населене східної Галичини вість і запевненя И. Е. Намісника, що власти краєві мають з початком жовтня бути вже у Львові. Однак останними днями розійшли ся знов вісти, що деякі урядові чинники намагають ся И. Е. Намісникови представити, що поворот власти до Львова тепер ще не був би вказаний і можливий і старають ся сей поворот знов проволїчи.

П. Намісник в обїздці по визволених повітах переконав ся наглядно, як там потреба всюди видатної і скорої помочи і поради на місці: а сю поміч і пораду повинні подати урядові і автономічні орґани і чинники. Тимто маючи на тямці запевненя И. Е. Намісника домагаємо ся прискореня повороту властий до Львова, а крім того щоби П. Намісник зарядив личні обїздки тих повітів висилаными із Львова старшими урядниками для контролї і орґанізації властий повітових.

Так само просимо П. Намісника яко президента ц. к. Ради шк. кр., щоби поручив краєвим інспекторам обїхати лично визволені округи шкільні і школи народні, виділові, середні і т. п., щоби можна як найскорше і найуспішнїйше перевести орґанізацію занедбаного наслїдком московського наїзду шкільництва. Сама писанина булаб тут також безхосенною і опізнювалаб справи із шкодою для краю і населеня. Розуміємо, що поворот властий і їх орґанів може бути декому невигідний, обїздки по краю трудні, але населене, котре так страдало під московським ярмом, має право домагати ся скорої і видатної помочи і поради, бо лише тим способом правительственні чинники можуть здобути собі довіре і прихильність населеня.

— **Леґалізація причинкових квітів.** „Сільський Господар“ комунікує: На письмо краєвого товариства господарського „Сільський Господар“ у Львові, звернене до президії львівського висшого ц. к. суду краєвого в Оломунци о поручене підчиненим судам, щоби причинкові квіти і прочі грамоти леґалізували в часї всіх урядових годин в суді, відповіла президія тогож суду рескриптом з 28. серпня 1917 р. ч спр. през. 25.349, що візвала всі підчинені суди, щоби леґалізацій підписів на квітах і грамотах не ограничували лише до деяких годин, але споряджували їх протягом цїлого дня в урядових годинах.

Подаємо се до відома і просимо всіх, щоби скористали з повисшого зарядженя і леґалізували причинкові квіти і прочі грамоти безплатно в суді.

— **Поворот краєвого Виділу до Львова.** Галицький краєвий Виділ постановив перенести ся по 15. жовтня до Львова.

— **20 000 жидів вертає в Росію.** Дня 10. серпня 20.000 жидів зголосило в Анґлії охоту повернути до Росії. В той спосіб хотять уникнути вступленя до армії.

— **Розвязане Збірних Станиць польського леґіону.** З днем 15. с. м. будуть розвязані всі Збірні Станиці польського леґіону. Львівську вже розвязано, персонал виїзджає до Перемишля.

— **Викрите монархістичної орґанізації в Петроградї.** Швайцарські часописї подають, що в Петроградї викрито недавно тому широко розвинену монархістичну орґанізацію. Назва тої орґанізації була: „Свята Росія“, а орґаном її — недавно закрита „Гроза“. Часопись розширювано головно між жовнірами на румунськім фронтї. Між иншим доказувала „Гроза“, що лиш цар може дати Росії хлїб і мир. Анґлійці і Французи се вороги Росії. Треба безпроволочно заключити мир. Провідниками тої орґанізації були Бадмаєв, лікар Протопопов, Глинка, Янушевський, та б. редактор „Земщини“ Слотнїков. Всіх орґанізаторів арештовано.

— **Відповідь Німеччини на папську ноту.** Німецькі часописї доносять, що виділ німецької союзної ради і парляменту виготовив вже відповідь на папську ноту та при тім обговорив питане про віддачу цїлої Бельгії. В німецькій відповіди кажеть ся, що Німеччина в сїй війнї не має ніякого приводу постійно держати Бельґію, колиб з другої сторони було запоручено, що Бельґія не заключить з одною або з кількома державами коаліції окремого договору про свою самостійність. Бельґії дозволить ся мати стільки війська, скільки треба буде до вдержаня внутрішного ладу. Вкінци населеню Бельґії повинно признати ся право самозначеня що до розділу на основі язикової ріжниці. При господарській відбудові Бельґії Німеччина готова співділати.

— **З Полїся.** Пишуть нам: Дня 26 го серпня сего року відбуло ся зібране українських учителів у селі Кублику, Кобринського повіта.

Учителї зібрали ся з поблизьких сіл, осередком чого було село Кублик, на половину пусте й заросле буряном, бо тут мешкають тільки виселенці з під фронту, а всі місцеві люди поїхали в Росію.

Зібране відбуло ся в звичайній селянській хаті, в якій живе один із учителів, запоріжський Стрілець.

Порядок дня був слідуючий: 1) Реферат: Яке значіне має українська школа в сучасну хвилю. — 2) Інформація про стан шкіл в других повітах і краях на окупованих землях. — 3) Звідомлене поодиноких учителів з їхньої діяльности. — 4) Вільні внесеня.

Референт ясно зясував про ту користь, яку може дати рідня школа зараз без огляду на те, де і як опинить ся український нарід і наколи головна вага звернена буде на виховане.

Зі звітів видно було, що в селах: Снітові, Клементинові, Білінку, Озовця і Гутові вела ся наука вже і школи тут все твердійше уґрунтовують ся.

Населене дуже радо відносить ся до школи; дітий школа дуже зацікавила, так що в часі коли наука кінчаєть ся, тоді діти самі збірають ся до школи й чути по селу тоненькі, звучні голоси їхніх пісень. Намічені були нові села, де потрібно засновати школи й призначено і туда учителів.

— **Царгород і російська „воююча церков“.** З Петрограду доносять: Конґрес релїґійних сект Росії, що саме дійшло до кінця, приняв резолюцію, в якій проповідує хрестоносний похід в користь старої византийської столиці: „Царгород — кажеть ся в заклику — є не лише культуральним і духовим осередком нашої церкви, він є також осередком нашого цїлого південно славянського світа. Проте мусить російське правительство з вірною підмогою наших хоробрих союзників, сю святість нашої релїґії здобути і взяти під свою власть. Лише російському народови має в майбутности належати се святе місце і лише йому самому має бути застережена його оборона. Так само стоїть справа з Трапезунтом, що від давних часів був осередком християнської культури і православя і вже більше разів був під російським напованем. Сегодня є він знов в наших руках і мусить на все при нас лишити ся“.

— **Митр. Шептицький предсідателем рег. ради!?** Як доносить „Berliner Tagblatt“, має довго держаний в російській неволї львівський архиепископ, Митрополит ґр. Шептицький, вигляди на предсідателя польської реґенційної ради (?) Другим членом згаданої ради мав би бути кн. Любомірський, третого ще остаточно не назначено. Так само тричленна т. зв. „Комісія ліквідаційна“, що тепер занимає ся прожиточними справами в занятій области, не буде через настановлене реґенційної ради нарушена в своїй діяльности. Першою задачю реґенційної ради буде покликане міністерства.

За кандидата на провідника сего міністерства уходив довший час бувший посол в Вашинґтонї ґр. Тарновський; тепер полишено на боці його кандидатуру, щоб в новім правительстві не висувати занадто на перед галицького елементу. По обнятю власти реґенційною радою та міністерством прийде правдоподібно розписане виборів до парляменту. Рід виборів буде — здаєсь — полишений волі ново настановленим польським інстанціям. Задачю вкінці парляменту буде постанова конституції і вибір монарха.

Як наглядно видно „добре поінформована“ німецька часопись помішала Митрополита ґр. Шептицького з його братом ґенер. ґубернатором в австрійській окупації в Польщі.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, дня 13. вересня 1917.

Нинї: 13. вересня гр.-кат. П. п. Пр. Д., римо-кат. Евгенії.

Завтра: 14. вересня гр.-кат. Симеона, римо-кат. Возд. Ч. Кр.

○ З львівського Бояна. Проби мішаного хору до кантати в честь Митрополита Шептицького відбувають ся що день о год. 7. вечер в малій салі муз. Тов. ім. Лисенка ул. Шашкевича 5. Просить ся всіх співаків точно і численно являти ся на пробах. — Виділ.

З австрійського звідомленя.

З дня 12. вересня.

На італійськім фронті:

В протягу вчерашнього дня лише на збочах Монте Сан Габріеле були нагальнійші борби. Були вони для нас успішні.

Поза тим нічого замітного.

З головної німецької кватири.

З дня 12. вересня.

На західнім фронті:

Фронт пільного маршалка баварського насліди. престола Рупрехта:

В кількох відтинках фляндрійського фронту, в Artois і на північ від St. Quentin оживила ся вечером значно огнева діяльність. Кількакратно прийшло до сутичок піхоти на передполю становищ.

Фронт пруського наслідника престола:

По сильнім огневім діланю кинули ся французькі відділи до нагальних розвідів по обох боках шляху Somme-Py-Souain в Шампанії. Їх прогнано огнем і в боротьбі з близька. — Перед Верденом зменшила ся боєва діяльність артилерії. — 19 ворожих летунів зістрілено, одного з них зістрілив поручник Фос (46. воздушна побіда).

На східнім фронті:

Фронт баварського князя Леопольда:

На богатьох місцях між Балтиком і Двиною наші передні сторожі відперли в боротьбі стежні відділи Росіян.

Число бранців з битви під Ригою виносить як стверджено 8.900; добича обнимає: 325 гармат, в тім 1/3 часть тяжких, кілька наладованих поїздів звичайних і малих зелізниць, великі запаси піонірських знарядів, муніції і харчів, богато самоходів і инших військових поїздів.

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа:

Між Прутом і Молдавою многократно сильна діяльність артилерії і сутички стеж. Росіяни не продовжали коло Сольки свойго наступу. На південний захід від Тірґул Окна наступав ворог 5 разів на наші лінії; все відбивано його з втратами.

Македонський фронт:

В положеню на південно-західнім березі озера Охріда не було зміни. В долині Монастиря сильнійший огонь як в останних часах.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймає ся лиш оплачені, а звертає ся тільки важнійші застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 60 сот., за стрічку а в оповістках 80 сот., в редакційній части 1 К. Звідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 10 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.

